

De JeugdVoetbalTrainer

nummer 72

10^e JAARGANG | JUNI 2020 | www.devoetbaltrainer.nl

Spelpatronen

Controleur bereiken vs deze pass juist uitlokken

Training voorbereiden

Iván Pernía (CD Leganés)

Fases in spelgedrag

Differentiëren in aanbod

Opleiding FC Groningen

Van Regionale
Voetbalschool naar
Onder 12

Scouting
Arno de Jong

Regionale Voetbalschool
Onder 12
Byron Bakker



Controleur bereiken (aanvallen) versus deze pass juist uitlokken (verdedigen)

Trainen op spelpatronen (2)

In vier opeenvolgende edities van De Voetbaltrainer besteden we aandacht aan spelpatronen. In deze tweede versie zetten we een aanvallend patroon tegenover een verdedigende variant die daaraan gerelateerd is. In de een staat het bereiken van de controlerende middenvelder centraal. In het verdedigende patroon wordt deze pass juist uitgelokt en als pressingtrigger gebruikt. We eindigen met twee vormen waarin beide patronen tegelijkertijd worden getraind.



Patroon 1: Centrumverdediger bereikt controleur via middenvelder

Een veelvoorkomende situatie is het opbouwen met twee centrale verdedigers en een controleur tegen het persen door twee spitsen (of de 9 en de 10). Die twee spitsen halen de passlijn eruit naar de controleur en proberen tegelijkertijd druk op de centrale verdediger aan de bal te krijgen. De controlerende middenvelder is meestal niet direct aanspeelbaar, omdat de 9

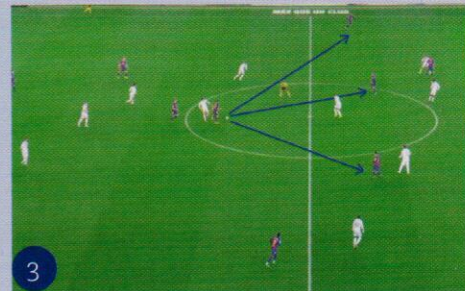
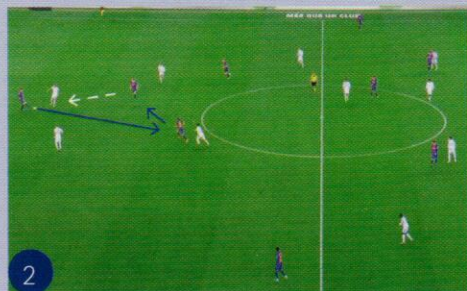
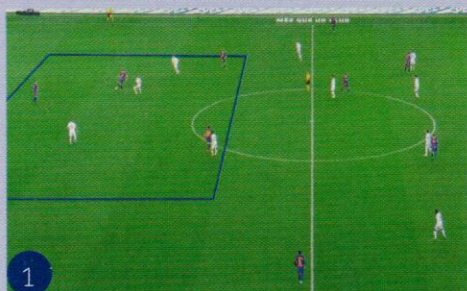
en 10 van het drukzettende team de passlijn blokkeren.

Via een omweg is de controleur bereiken vaak wél mogelijk. De ideale verbindingsspeler hierin is een andere middenvelder (afbeelding 1). Als die zich op het juiste moment aanbiedt en nauwkeurig kaatst op de controleur die derde man wordt, komt die in balbezit met zijn gezicht naar voren gericht. Ook een buitenspeler kan deze rol op zich nemen. Een andere variant omzeilt de geblokkeerde passlijn via de back.

Praktijkvoorbeeld

FC Barcelona bouwt op tegen Real Madrid en er ontstaat een 5:4-situatie in het getekende vak. Rakitic komt de bal halen en lokt Benzema met zich mee. Als Rakitic de bal kaatst op Lenglet, stapt Benzema op hem door. Daarbij blokkeert hij de passlijn naar Rakitic, waardoor Lenglet de bal niet terug kan spelen.

Sergi Roberto herkent dit en realiseert zich dat hij nodig is als verbindingsspeler. Hij komt een paar meter in de bal, genoeg om los te komen van Isco, en ontvangt de bal van Lenglet. Rakitic herkent het patroon en wordt derde man. Sergi Roberto kaatst de bal op Rakitic, die meegeeft in de ruimte. Sergi Roberto heeft vervolgens de opties voor het uitkiezen.



Trainingsvorm 1: Centrale opbouw 5:4 + 2K met omschakeling

Doel

- het verbeteren van het bereiken van de controlerende middenvelder

Organisatie

- 11 veldspelers en 2 keepers (of de aantallen iets aanpassen)
- een veld met de lengte van een half speelveld
- in eerste instantie geldt de breedte van het doelgebied
- na balverovering van blauw is dat de breedte van het strafschopgebied
- 12 pylonen, minimaal 5 hesjes, 2 grote doelen en voldoende ballen

Inhoud

- de keeper start de 5:4 + 2K waarbij rood 1:2:1:2 speelt en blauw 1:2:2
- op eigen helft is het K + 2:2, op helft tegenstander 3:2 + K
- rood probeert een middenvelder te bereiken en speelt dan 3:2 + K
- verovert blauw de bal, dan wordt het 6:5 + 2K op een breder veld
- rood kan geen buitenspel staan, blauw in de omschakeling wel

Coaching

- 'Open als controleur de passlijn vanaf de centrale verdedigers.'
- 'Kijk als andere middenvelders of je verbindingspeler kunt worden.'
- 'Probeer als centrale verdediger je pass door de as te vermommen.'
- 'Sta als controleur altijd zo ingedraaid dat je vooruit kunt draaien.'



Methodiek

- de controleur van rood is neutraal en er stromen geen 2 blauwe spelers meer in; in de omschakeling hoort wit bij blauw, waardoor blauw in overtal 5:4 + 2K speelt
- spelen de blauwe middenvelders steeds vóór de rode middenvelders, dan kan het grote doel met keeper worden vervangen door kleine doeltjes; zo kunnen de aanvallende middenvelders dieper spelen en een chippass ontvangen

Patroon 2: Controleur laten inspelen en van meerdere kanten insluiten

Logischerwijs dwingen veel teams de bal tijdens het verdedigen naar de zijkant, onder meer door passlijnen naar de as af te schermen. Maar het (laten) inspelen van een tegenstander in de as kan ook juist als pressingtrigger werken. Als iedereen zich erop focust deze bal juist toe te staan en er vervolgens gezamenlijk druk op zet

(afbeelding 4), kan dit een goede manier zijn om de bal te veroveren en direct vanuit de as te counteren.

Cruciaal is de hoeveelheid tijd en ruimte die de tegenstander krijgt die als 'lokaas' fungeert. Dit hangt uiteraard mede af van de individuele kwaliteiten van die speler. Krijgt hij te veel tijd, dan kan hij het spel vooruit verplaatsen. Krijgt hij te weinig tijd, dan zullen teamgenoten hem niet inspelen en valt het patroon in duigen. Deze pass kan dus worden uitgelokt

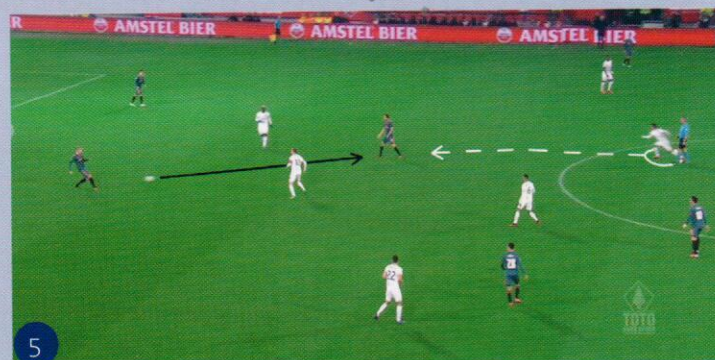
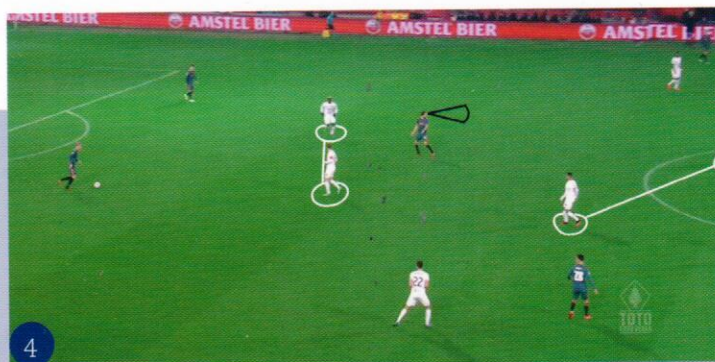
terwijl de afstanden in het drukzetten beloopbaar blijven.

Hetzelfde principe – een bepaalde speler bewust laten inspelen om hem vervolgens van meerdere kanten onder druk te zetten – kan uiteraard ook op andere manieren gebeuren, bijvoorbeeld bij een pass naar een centrale verdediger of een spits. De kans op balverovering is groter als het lukt om druk te zetten in de blinde hoek van de speler die de bal ontvangt.

Praktijkvoorbeeld

Blind speelt op het middenveld en positioneert zich tussen verschillende spelers van FC Utrecht in. Hij kijkt over zijn linkerschouder om te zien hoe ver Van Overeem (net buiten beeld) bij hem vandaan is. Van de Beek speelt Blind in en op dat moment sprint Van Overeem direct op hem af. Van Overeem leunt helemaal voorover om te versnellen.

Twee seconden later zit Van Overeem kort op Blind. Bovendien assisteren Bahebeck, Gustafsson en Maher door naar Blind toe te bewegen. Die staat dusdanig onder druk dat hij de bal in de voeten van Maher speelt. Bahebeck sprint direct diep om te profiteren van de ruimtes die er liggen, maar de dieptepass van Maher is niet op maat.



Trainingsvorm 2: Partijspel 4:4 + 1 met middenvak

Doel

- het verbeteren van balverovering vanuit een pass op de controleur

Organisatie

- een vierkant speelveld met zijkanten van 20-25 meter
- 4 kleine doeltjes, 10 pylonen, 5 hesjes en voldoende ballen
- 9 spelers, of eventueel 11 of 13 op een breder veld met meer doeltjes

Inhoud

- het vierkant is door het kleine middenvak verdeeld in 3 vakken
- op iedere speelhelft starten 2 blauwe en 2 rode spelers
- zij mogen niet in het middenvak komen, tenzij de bal ernaartoe gaat
- alle verdedigende spelers mogen dan van buiten naar binnen pressen
- een doelpunt telt in principe voor 1 punt
- direct scoren vanuit een pass van de neutrale speler levert 2 punten op
- scoren na het afpakken van de bal van de neutrale speler is goed voor 3 punten

Coaching

- 'Speel met de tijd en ruimte die je de witte neutrale speler geeft.'
- 'Coach elkaar of je de passlijn naar hem afschermt of deze pass juist uitlokt.'
- 'Houd de afstanden klein, zodat het pressen op de middenman mogelijk blijft.'



Methodiek

- vergroot of verklein het veld om het verdedigen makkelijker of moeilijker te maken
- speel eventueel met afwijkende veldvormen of met grote doelen met keepers
- vertel alleen de middenman niet hoe beide teams (extra) punten kunnen scoren

Trainingsvorm 3: Partijspel 4:4 + 2K + 3

In dit partijspel komen beide patronen tegen elkaar uit. De gele keeper hoort bij rood, de groene keeper bij blauw. De witte spelers horen bij het balbezittende team. De afstanden zijn erg klein, anders wordt het aanvallen te makkelijk en het verdedigen te moeilijk. Het team dat opbouwt, mag pas scoren als de witte middenman is bereikt óf na tien keer rondspelen. Is die laatste regel er niet, dan schermt blauw alleen het middenvak af.

De neutrale spelers blijven alle drie in hun eigen zone en hebben maximaal twee balcontacten. De bal moet blijven rollen. Het opbouwende team mag overal komen, behalve in de zijstroken. Het verdedigende team mag overal komen, dus ook in de zijstroken.

Opnieuw telt een reguliere score voor 1 punt. Een goal direct uit een pass van de middenman levert 2 punten op. De neutrale spelers mogen zelf niet scoren. Scoren nadat de bal wordt veroverd bij de neutrale middensspeler telt voor 3 punten.

In deze vorm stellen de witte spelers in de zijstroken de backs voor. Schermen de 9 en 10 van het verdedigende team de passlijn naar de controleur goed af, dan kan hij via een back toch worden bereikt. Dit kan ook rechtstreeks of via een aanvallende middenvelder gebeuren.



Trainingsvorm 4: Partijspel 6:6 + 2K + 2

Het team dat opbouwt, speelt 1:2:3:1 met de punt naar achteren op het middenveld. Het drukzettende team stapt met een middenvelder door, waardoor de formatie 1:2:2:2 wordt. De enige speler die in een ander vak mag komen, is één rode middenvelder die bijsluit in het aanvalsvak. Daar wordt het dus 2:2 + K, plus eventueel een of twee neutrale spelers.

De witte spelers blijven in hun eigen zijstrook en mogen de bal maximaal twee keer raken. Zij mogen vrij bewegen in de lengte totdat zij de bal voor het eerst raken. Als dit is gebeurd, blijven ze in het vak waarin ze op dat moment staan (achter, midden of voor).

Het opbouwende team moet dus afwegen of ze een witte speler echt nodig hebben in de opbouw, of het zonder hem oplossen zodat hij in de eindfase een rol kan spelen.

Het is niet verplicht om de controleur te bereiken alvorens een doelpunt te maken. Lukt dit wel, dan telt het doelpunt dubbel. Scoort blauw nadat het de bal afpakt van de rode controleur, dan telt een doelpunt voor drie. Buitenspel doet aan beide kanten mee.



Nieuw: Trainen op spelpatronen

Als vervolg op 'Trainen op spelprincipes' is bij De Voetbaltrainer nu ook 'Trainen op spelpatronen' verkrijgbaar. In dit boek worden 25 spelpatronen uitgewerkt, enerzijds met een beschrijving en tekening van de wedstrijdssituatie, anderzijds in de vorm van een oefenvorm. Nu te bestellen in de webshop. <https://www.voetbaltrainer.nl/spelpatronen>

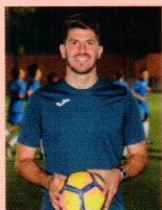
Trainen op spelpatronen



De vertaling naar het trainingsveld voor 25 spelpatronen

'Fysieke training snoept geen minuut af van trainingstijd op veld'

Trainingen voorbereiden



Iván Pernía (1990, @IvanPernia9) is in het bezit van UEFA Pro. Daarnaast haalde hij een diploma in Fysieke Activiteit en Sportwetenschap en rondde hij een master in Fysieke voorbereiding af. Hij combineert het jeugdtrainerschap bij CD Leganés onder 16 met een baan als docent aan de Real Federación de Fútbol in Madrid, waar hij de vakken Methodologie en Fysieke voorbereiding geeft.

U doceert de vakken Methodologie en Fysieke voorbereiding. Wat houden ze in?

Ivan Pernía: 'Methodologie gaat over alle middelen die we inzetten om de koppeling tussen doceren en leren beter te laten verlopen. Uiteindelijk moet een speler alle concepten en gedragingen leren begrijpen waarvan we willen dat hij ze op het veld ontwikkelt. Het tweede vak, Fysieke voorbereiding, draait niet alleen om het ontwikkelen van kracht en snelheid, maar om alle factoren die beïnvloeden hoe vloeiend een speler tactische gedragingen aanleert.'

Kunt u een specifiek voorbeeld noemen?

'Het is heel belangrijk dat een speler bepaalde specifieke bewegingspatronen onder de knie krijgt om alle voetbalacties tijdens wedstrijden te kunnen uitvoeren. Denk daarbij aan voetbalspecifieke motorische vaardigheden, voetbalspecifiek coördinatiewerk en oefeningen voor blessurepreventie. We trainen alles wat traditioneel gezien valt onder fysieke vaardigheden,

zoals kracht, snelheid en uithoudingsvermogen, in wedstrijdrijke situaties. Daarbij werken we altijd vanuit een tactisch doel. We kiezen de tijd per serie, het aantal herhalingen, de veldgrootte en het aantal spelers op een manier die past binnen het conditionele aspect dat we willen trainen.'

Is het vanuit uw achtergrond lastig om bij CD Leganés onder 16 volledig door de bril van hoofdcoach te kijken en niet onevenredig veel aandacht te schenken aan het fysieke deel?

'Zeker niet. De technische staf bestaat uit twee assistent-trainers, twee fysieke trainers en een keeperstrainer. De doelen die we stellen zijn in eerste instantie altijd technisch-tactisch van aard. Het primaire idee achter iedere training is om aan de speelwijze te werken, niet aan de conditie van de spelers. Wat we uiteraard wél doen, is het aanpassen van de trainingsbelas-

ting aan de dag van de week (afbeelding 1).

- Op maandag werken we op microniveau en besteden we veel aandacht aan individuele, technische aspecten (zoals in trainingsvorm 1 op pagina 32, red).
- Op dinsdag trainen we op een heel veld en doen we veelal grote partijvormen (zoals in trainingsvorm 2).
- Op donderdag werken we met kleinere afmetingen, zoals 6:6 + 6 + 2K op een veld ter grootte van twee strafschopgebieden (of zoals in trainingsvorm 3).
- Op vrijdag staan situaties op hoog tempo centraal in over- en ondertal dicht bij en in het strafschopgebied (zoals in trainingsvorm 4).

DAY	MONDAY	TUESDAY	WEDNESDAY
CONTEXTO	MD-5	MD-4	
	STIMULATION PHASE	STIMULATION PHASE	
WARM UP	<ul style="list-style-type: none"> • PREVENTIVE WORK IN GYM • GENERIC RONDOS (6x2 - 8x2) • PASSING DRILLS 	<ul style="list-style-type: none"> • RFD CIRCUIT • POSITIONAL RONDOS 	
MAIN PART (PLAY SPACE)	<ul style="list-style-type: none"> • SPECIFIC GOALKEEPER WORK • SMALL SIDED GAMES • SPECIFIC WORK POSITIONS 	<ul style="list-style-type: none"> • LARGE SIDED GAMES (9x9 - 11x11) • SPECIFIC TACTICAL WORK 	
(NUMBER OF PLAYERS)			
FINAL PART	<ul style="list-style-type: none"> • FLEXIBILITY WORK 	<ul style="list-style-type: none"> • FREE KICK COMPETITION • FLEXIBILITY WORK 	
	SESSION VOLUMEN 90	SESSION VOLUMEN 110	

Fysiek werk gebeurt vooral op individueel niveau. En, heel belangrijk, dit gebeurt altijd zonder ook maar een minuut af te snoepen van onze trainingstijd op het veld. Al het individuele fysieke werk vindt plaats in de gym vóór of ná de training.'

Wat voor oefeningen zijn dit zoal?

'Op maandag is dit vooral blessurepreventief werk en is er veel aandacht voor rompstabiliteit. Op dinsdag werken de spelers voor de training een circuit af dat gericht is op motorische vaardigheden. Denk daarbij aan springen, vallen, snel van richting veranderen, versnellen en afremmen. Dit gebeurt in een aparte ruimte, waar we de mogelijkheid hebben om doelpalen neer te zetten, een bal te gebruiken en competitie-elementen toe te voegen. De spelers doen op deze dag ook oefeningen voor de quadriceps, hamstrings en liezen. Op donderdag bepalen zij na de training zelf waar ze aandacht aan besteden zonder dat we ze daarin een verplichting opleggen. Op vrijdag doen we alleen coördinatief werk, met een focus op looptechniek en reactiesnelheid. Dit vormt een onderdeel van de warming-up voor de veldtraining.'

Wat verwacht u van de spelers in de communicatie over hun beschikbaarheid voor een training, bijvoorbeeld als het gaat om blessures?

'In het verleden maakte ik soms mee dat spelers zich een uur voor een training nog eens afmeldden. Dan is de tijd om de training aan te passen erg

kort. Daarom geldt bij ons de afspraak dat je het vier uur voorafgaand aan de training aangeeft als je niet beschikbaar bent. Hoe dan ook zorgen we als technische staf altijd voor een plan B waarbij de aantallen variëren, bijvoorbeeld voor het geval dat een speler tijdens de training uitvalt. En we bereiden altijd een of twee extra trainingvormen voor als reserveoefeningen.'

Welke andere factoren spelen een rol in het voorbereiden van een training?

'We besteden slechts sporadisch aandacht aan kansen en bedreigingen tegen de eerstvolgende tegenstander. De focus ligt tijdens trainingen vooral op het ontwikkelen van de eigen speelwijze. Daarin gelden de volgende trainingsprincipes:

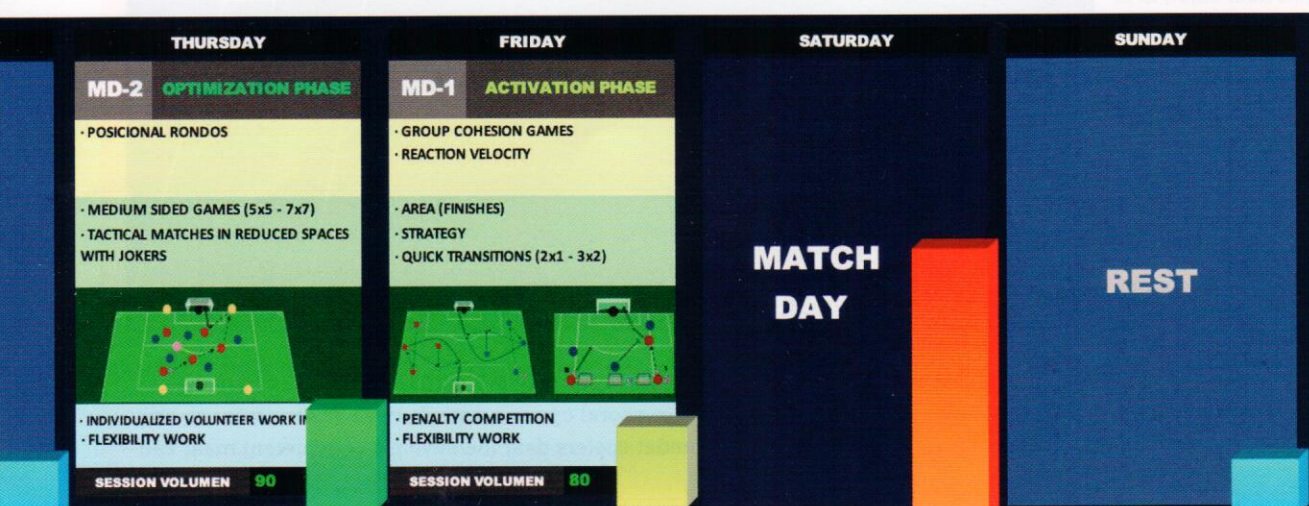
- In elke vorm is de bal aanwezig.
- Er is tijdens elke oefening sprake van een hoge mate van cognitieve stress, waarin de regels ervoor zorgen dat spelers het proces van waarnemen, beslissen en uitvoeren zo goed en snel mogelijk doorlopen.
- Er is altijd een competitie-element aanwezig. We werken met een individuele competitie, waarin elke speler in elke trainingvorm plus- en minpunten kan verdienen. Deze worden bijgehouden in een week-, maand- en jaaroverzicht.
- We proberen elke vorm zo specifiek mogelijk te maken met betrekking tot wat er gebeurt in voetbalwedstrijden.

- De mening van spelers is belangrijk voor ons. We betrekken ze bij beslissingen die we nemen en luisteren ook echt naar ze.'

Hoe bepalen jullie vanuit tactisch oogpunt waarop je de aandacht in een vorm richt?

'In het aanvallen wisselen we af tussen positie spel (met alle varianten en patronen) en snelle aanvallen richting de goal. In het verdedigen onderscheiden we het drukzetten en het counterpressen. Daaraan voegen we specifieke taken toe die betrekking hebben op bepaalde zones waarin we drukzetten, de hoogte van de laatste linie en waar we de bal naartoe willen leiden.

Ik zal een voorbeeld geven. We zijn gewend hoog druk te zetten, maar dit seizoen hebben we er tegen een bepaalde ploeg bewust voor gekozen om iets in te zakken, tot ongeveer vijftien meter over de middenlijn. De afspraak was dat als zij een gecontroleerde pass speelden in onze verdedigende zone, we heel agressief pressten. Zo leidden we ze naar de buitenkant en dwongen we daar de lange bal af. Tijdens de dinsdagtraining, de dag dat we grote partijvormen spelen in gelijke aantallen, gebruikten we regels die het gedrag dat we wilden zien, triggerden.'



Afbeelding 1. De weekplanning van CD Légnas onder 16 met daarin per dag de tactische thema's en de trainingsbelasting.

Trainingsvorm 1

Maandag – 3:3 + 3 met 4 kleine goaltjes

Inhoud

- na 10 geslaagde passes mag een drietal scoren (de neutrale spelers mogen dit niet)
- scoren mag alleen in het doeltje dat dezelfde kleur heeft als de neutrale speler die de bal in de aanval het laatst raakte
- minimaal 2 van de 3 neutrale spelers moeten de bal raken voor een team mag scoren

'Deze vorm is geschikt voor de maandag omdat we op die dag situaties willen creëren waarin spelers vaak versnellen en afremmen. Het team dat balbezit heeft, krijgt steun van de drie neutrale spelers, waarvan twee in het geel spelen en een in het oranje. Na tien geslaagde passes mag er worden gescoord. De kleur van de neutrale speler die de bal het laatst heeft geraakt, bepaalt in welke twee doeltjes dit mag. Met deze regel willen we de beweging zonder bal stimuleren, vooral van de oranje middenman. Vaak schermt het verdedigende drietal met name de twee gele goaltjes af, waardoor de oranje speler belangrijk wordt als verbindingspeler in de as.'



Trainingsvorm 2

Dinsdag – 9:9 + 2K in 4 vakken

Inhoud

- in het vak waar het eigen doel staat, mogen spelers maximaal 2x raken
- in de vakken waarin geen doel staat, is er geen maximaal aantal balcontacten
- in het vak waar het doel van de tegenstander staat, is het 1x raken, behalve voor een speler die schiet, die mag 2x raken

'Dit is typisch een oefening voor de dinsdag, omdat we op die dag grote partijvormen spelen. Omdat het opbouwende team in het 'eigen' vak maar twee keer mag raken, is het aantrekkelijk voor het verdedigende team om daar druk te zetten. Dat biedt het aanvallende team de kans om daar de tegenstander naartoe te lokken en vervolgens het spel te verplaatsen naar de andere kant. Het aanvallende team gaat vanaf de keeper vooral op zoek naar de twee vakken waar ze vrij spel hebben. Komen ze in het eindvak, dan moet het spel ineens versneld worden, omdat spelers daar (behalve als ze schieten) maar één keer mogen raken.'



Trainingsvorm 3

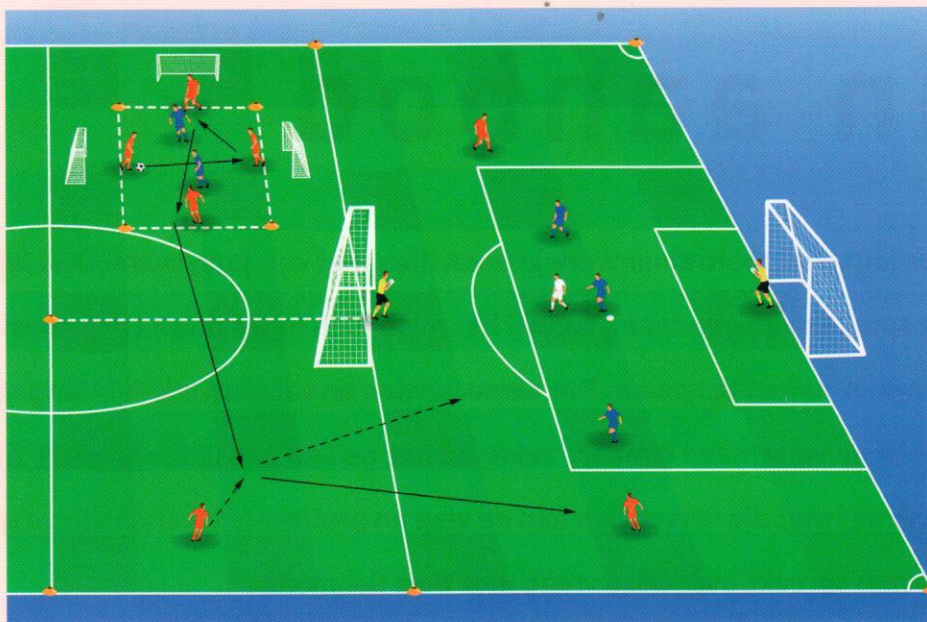
Donderdag - van 4:2 naar 4:3 + K

Inhoud

- als het blauwe tweetal in de 4:2 de bal verovert, mogen zij scoren op de 3 doeltjes
- na 7 geslaagde passes mag het rode viertal vanuit de 4:2 de contrakant zoeken
- lukt dit, dan ontstaat er een 4:3 + K-situatie richting het doel op de achterlijn
- na balverovering speelt blauw 4:3 + 2K richting het doel ertegenover

'Deze vorm leent zich goed voor de donderdag-training, omdat we op die dag in kleinere groepen spelen dan op de dinsdag. Ook deze vorm is gericht op het zoeken van de contrakant, in dit geval met een wisselpass op de rode speler die een back voorstelt. In deze vorm creëren we eerst een overtal rondom de bal (4:2) en verplaatsen we de bal vervolgens naar de ruimte

om ineens tempo te maken richting de goal, precies zoals we het in de wedstrijd ook graag zien. Ook zitten er omschakelmomenten in, onder meer als blauw de bal verovert in de 4:3 + K en zelf in overtal komt dankzij de neutrale speler.'



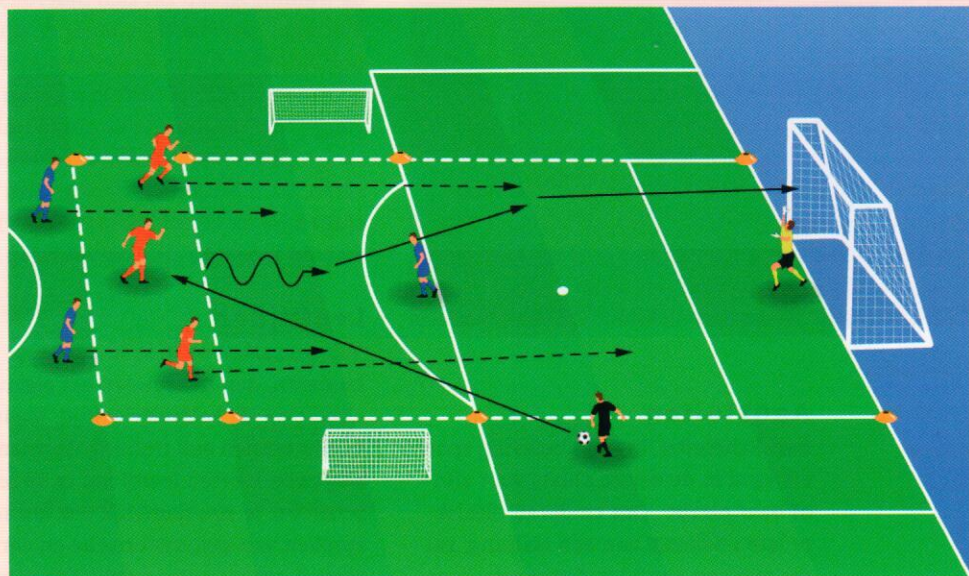
Trainingsvorm 4

Vrijdag - van 3:1 naar 3:3 + K

Inhoud

- de trainer staat aan de zijkant en speelt een rode speler in
- rood start met een 3:1 + K richting het grote doel
- afronden moet gebeuren binnen het strafschopgebied en direct (1x raken)
- 2 blauwe verdedigers schakelen terug als de trainer de bal inspeelt
- houdt rood geen tempo in de aanval, dan wordt 3:1 + K dus 3:3 + K
- na balverovering mag blauw scoren op de 2 doeltjes aan de zijkant

'Op vrijdag doen we veel vormen in over- en ondertal, zoals deze 3:1 + K. De vorm kent twee hoofdoelen. Ten eerste willen we veel snelheid in de aanval zien, wat we stimuleren door twee verdedigers te laten terugschakelen. Het tweede doel is het creëren van veel afwerksituaties onder druk. Daarom kiezen we voor 3:1 + K in plaats van 3:2 + K.'



Rekening houden met fases in speelgedrag

Differentiëren in aanbod

Als jeugdvoetbaltrainer werk je misschien met een jong team. Ook bij jonge kinderen vinden we het gewoon te spreken van een team, terwijl het misschien beter is om te spreken van groepje individuen dat geacht worden samen te spelen. Dat samenspelen en samenwerken is lang niet voor elk kind vanzelfsprekend. Onderlinge verschillen kunnen, zeker op het gebied van gedrag, groot zijn. Neem je dat gegeven voor lief of ga je actief met die verschillen aan de slag en probeer je elk individu zo goed mogelijk te bedienen? De Voetbaltrainer spreekt over deze vraag met Bart Schmeits.



Bart Schmeits rondde eerst de CALO in Zwolle af, om vervolgens op de VU Bewegingswetenschappen te studeren met als specialisatie Sportpsychologie. Na circa twee in het onderwijs gewerkt te hebben is hij zich fulltime gaan richten op de sport. Sindsdien is hij als trainer actief (geweest) binnen diverse talentprogramma's van de volleybalbond en voor verschillende volleybalverenigingen. Daarnaast is hij voor zowel de volleybalbond als voor NOC*NSF actief als opleider van trainers. Schmeits is gespecialiseerd in het werken met kinderen en pubers en expert op het gebied van sport, bewegen en een veilig sport- en leerklimaat.

Aansluiten

Bart Schmeits: 'In mijn beleving sport elk kind in de eerste plaats voor zijn of haar plezier. Om kinderen plezier te laten beleven aan een training, zal die aan een aantal voorwaarden moeten voldoen. Een van de belangrijkste voorwaarden is dat oefenstof moet aansluiten bij de ontwikkeling van de kinderen. Kinderen ontwikkelen zich

op allerlei gebieden, bijvoorbeeld cognitief, sociaal-emotioneel en in speelgedrag. We zijn geneigd te denken dat alle kinderen zich in hetzelfde tempo ontwikkelen, maar in de praktijk gaat die vlieger niet altijd op. Een deel van de trainingsgroep zal zich inderdaad 'normaal' ontwikkelen, maar er zijn ook altijd kinderen die op bepaalde gebieden sneller of juist langzamer gaan. De uitdaging is dus om je training efficiënt en effectief te organiseren, en tegelijkertijd aan te laten sluiten bij de verschillende snelheden waarop kinderen zich ontwikkelen.'

Leeftijden

'Als we praten over de leeftijd van kinderen, dan hebben we het eigenlijk altijd over de kalenderleeftijd. Maar er zijn binnen een training daarnaast nog twee soorten leeftijden te onderscheiden. Je zou namelijk ook kunnen spreken van een motorische en een sociaal-emotionele leeftijd. Die eerste zegt iets over het beweegniveau en de snelheid waarmee een kind nieuwe bewegingsvaardigheden leert. De tweede gaat veel meer over de manier

waarop het kind interacteert met de anderen. Zo is het heel goed mogelijk dat de ene zevenjarige (kalenderleeftijd) net zo balvaardig (motorische leeftijd) is als iemand van negen, maar zich in de omgang (sociaal-emotioneel) nog gedraagt als een kind van vijf. Daarnaast staat een andere zevenjarige die net zo balvaardig is als iemand van vijf en zich in de omgang gedraagt als iemand van negen. Vergeet je daar rekening mee te houden, dan is de kans groot dat je training niet goed loopt.'

Volgens Schmeits is het lastig om een exacte definitie te geven van 'normaal', juist vanwege het feit dat zevenjarigen al van elkaar verschillen. Natuurlijk, er zijn algemene leeftijdskenmerken die je een beeld geven van 'de zevenjarige'. Maar het trainen van jonge kinderen (en ook van pubers) is een specialisatie, geen startkwalificatie. Uiteindelijk is het de (jeugd) trainer-coach die moet aanvoelen wat een kind aankan en nodig heeft om op zijn of haar eigen niveau uitgedaagd te worden.

Speelgedrag

'De vaardigheden die kinderen nodig hebben om goed mee te kunnen doen tijdens een training, schaar ik onder speelgedrag. Bij kinderen van dezelfde kalenderleeftijd kan de fase waarin ze qua speelgedrag verkeren verschillend zijn. Daarom is het belangrijk om het gedrag van de kinderen goed te observeren. Het zijn vaak kleine signalen die je een indicatie geven welk speelgedrag ze wél of juist niet vertonen. Pas dan kun je oefenvormen kiezen die passend zijn. De fases in het speelgedrag gaan van eenvoudig naar complex(er). Je kunt de spelers uit je trainingsgroep als het ware verdelen over die fases en zodra je daar je oefenstof op afstemt, zul je merken dat

geeft Schmeits een overzicht van de fases die binnen speelgedrag voorkomen. Als trainer-coach probeer je dus eerst te bepalen welk speelgedrag je spelers vertonen. Op basis van die inventarisatie ga je bepalen op welke manier je de benodigde vaardigheden aanbiedt. Hoe beter de match tussen je observaties en de aangeboden oefenstof, hoe hoger het leerrendement van je training.

Fase 1: Naast elkaar spelen

'Binnen speelgedrag is de eerste fase die van het 'naast elkaar spelen'. Kleine kinderen willen vaak hetzelfde doen, maar tegelijkertijd vinden ze het lastig om rekening te houden met elkaar. Kijk bijvoorbeeld naar twee

elke speler zijn eigen materiaal en zijn eigen werkruimte heeft. Bijvoorbeeld een oefenvorm zoals in tekening 1: op teken van de trainer-coach dribbelt elke speler met zijn eigen bal om zijn eigen pylon heen. Je kunt afwisselen: linksom, rechtsom, binnenkant voet, buitenkant voet, et cetera.'

Fase 2: Om de beurt spelen

'De eerste stap die kinderen maken in hun speelgedrag, is de stap van het 'naast elkaar' spelen naar het zogenaamde 'om de beurt' spelen. Kinderen die in deze fase zitten, vinden het prima om even te moeten wachten voordat ze aan de beurt zijn. Er ontstaat pas een probleem als het eerste kind te lang treuzelt. Voor de voetbaltraining betekent dit dat ieder kind een eigen bal heeft, maar dat de werkruimte gedeeld kan worden door er om-en-om gebruik van te maken. Een voorbeeld: ieder kind heeft een bal, maar doet met een ander kind samen met de pylon. De trainer-coach formeert tweetallen, waarbij elke speler op zo'n vijf meter afstand van de pylon begint. Op het teken van de trainer dribbelt de eerste speler om de pylon heen en dribbelt terug naar zijn startpositie, waar hij de bal weer onder controle brengt. Het tweede kind mag starten zodra het eerste kind om de pylon is gedribbeld en aan de terugweg is begonnen. Door het tweede kind te laten beginnen als het eerste kind aan de terugweg begint, maak je optimaal gebruik van de gedeelde werkruimte.'

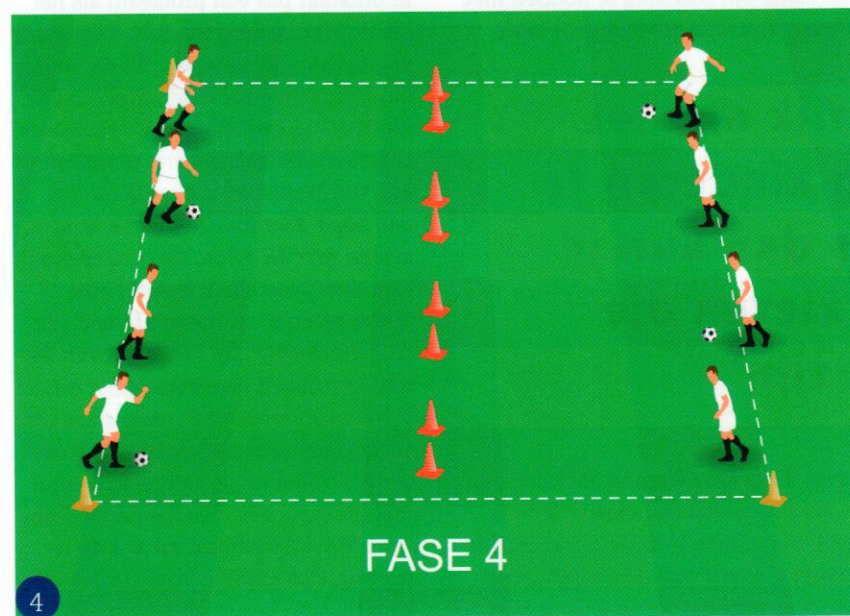
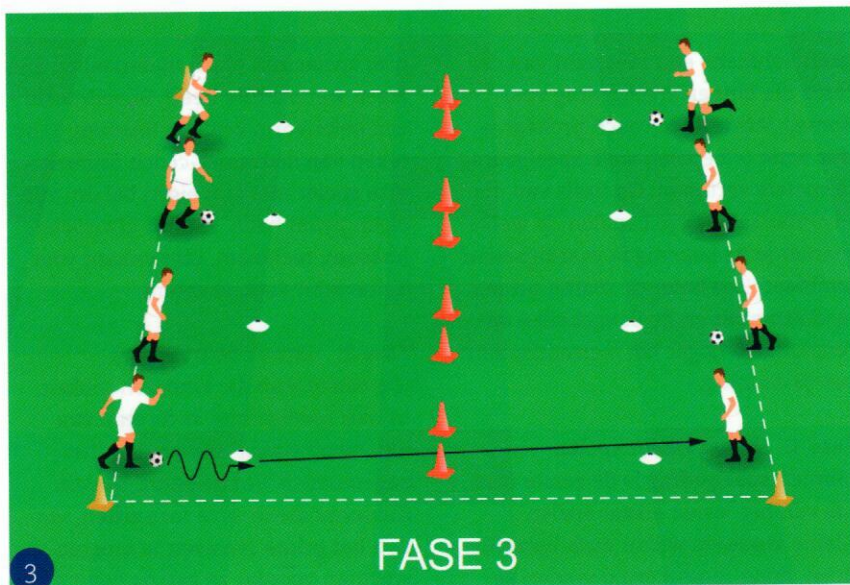
'Het is belangrijk om het speelgedrag van kinderen te observeren, pas dan kun je oefenvormen kiezen die passend zijn'

er tijdens trainingen steeds minder gedoe is en er effectief meer (minuten) gewerkt wordt. Houd je géén rekening met het speelgedrag, dan is het leerrendement in veel gevallen lager dan het zou kunnen zijn, omdat de oefenstof niet of onvoldoende aansluit bij de behoefte van het kind.'

In het tweede gedeelte van dit artikel

jonge kinderen die naast elkaar zitten, maar wel beiden een eigen autootje hebben om mee te spelen. Vanuit het referentiekader van een volwassene wordt gezegd dat 'ze zo leuk samen spelen'. Eigenlijk klopt die observatie niet: ze spelen onafhankelijk van elkaar, naast elkaar. Als je kinderen hebt die in deze fase zitten, kun je er op het voetbalveld voor kiezen dat





Fase 3: Samen-delen-spelen

'Na het om de beurt spelen leren kinderen in deze derde fase om ál het materiaal te delen. Ze maken er om-en-om gebruik van en helpen elkaar om aan het materiaal te komen. In deze fase is elke kind echter nog wel zélf verantwoordelijk voor zijn of haar eigen actie en indien van toepassing dus ook voor het behalen van een punt. Een voorbeeld in tekening 3: twee kinderen staan tegenover elkaar, hebben samen de beschikking over één bal. Op het teken van de trainer dribbelt een speler vanaf de achterlijn tot aan het witte hoedje, en speelt de bal tussen de pylonen naar degene die bij hem hoort. Elke keer dat het lukt om tussen die pylonen door te spelen (ongeacht waar de bal eindigt), wordt er een punt verdiend. Op die manier

komt ook een bal die niet door het hoedje gespeeld wordt uiteindelijk bij de medespeler terecht. De afstand tussen de twee pylonen bepaalt de moeilijkheid van de opdracht. Zorg er als trainer altijd voor dat er een goede balans is tussen lukken en mislukken. Het succespercentage zou ergens tussen de vijftig en tachtig procent moeten liggen. Na een bepaalde tijd vraagt de trainer-coach aan élk kind hoe vaak het is gelukt om een punt te scoren.'

Fase 4: Samenwerk-spelen

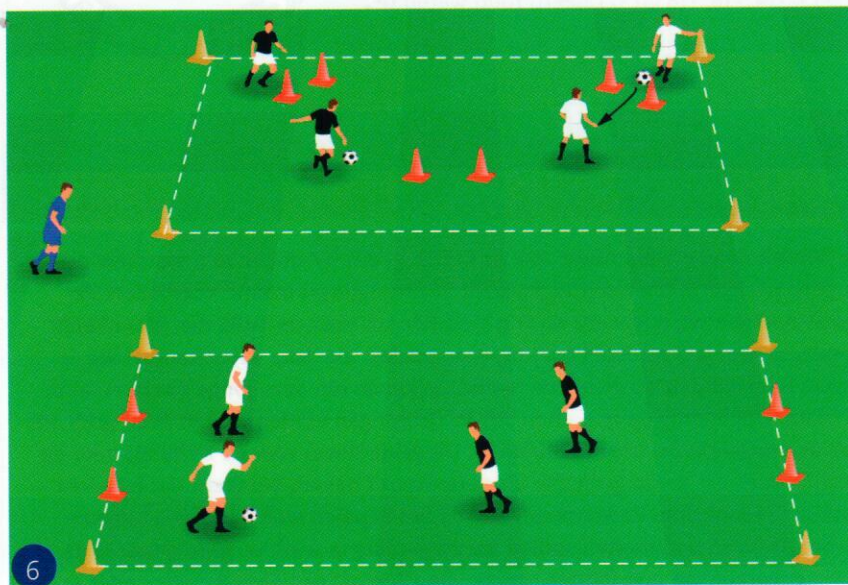
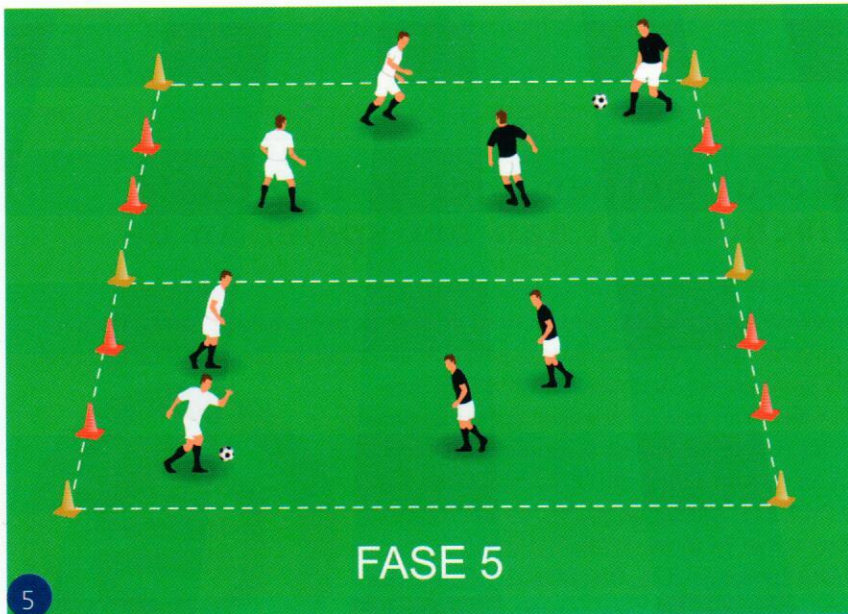
'Het samenwerk-spelen kenmerkt zich, in tegenstelling tot samen-delen-spelen, door het hebben van een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Voor de voetbaltraining betekent dit dat kinderen naast het delen van het

materiaal en de ruimte nu ook van elkaar afhankelijk zijn voor het succesvol volbrengen van de opdracht en dus voor het scoren van punten. Een voorbeeld in het verlengde van fase 3 is tekening 4: er wordt in tweetallen gewerkt, waarbij spelers proberen elkaar de bal tussen de pylonen door toe te spelen. Degene die de bal ontvangt, is verplicht om te starten vanaf de achterlijn en mag een korte dribbel maken voordat hij afspeelt. Na verloop van tijd vraagt de trainer-coach afwisselend aan één speler van elk tweetal hoeveel punten er samen zijn behaald. Als je dit afwisselt, dwing je iedereen om te tellen en dus om de aandacht erbij te houden.'

Fase 5: Tegen elkaar spelen

'Op alle eerdere niveaus was er altijd een individueel belang of een gezamenlijk belang. Van enige tegenstand is tot dusverre geen sprake geweest. In veel teamsporten eindigt een training vaak met een partijtje. In dat partijtje spelen twee teams tegen elkaar en is er dus sprake van een tegengesteld belang. Het tweetal waar het kind in deze vijfde fase onderdeel van uitmaakt, heeft een ander belang dat het tweetal dat ertegenover staat. Dit tegengestelde belang kent twee delen: het herkennen van het tegengestelde belang is daarvan het eerste deel. Denk bij een potje trefbal aan het feit dat een kind puur erop uit is om een pylon bij de tegenstander om te gooien, en niet reageert op degene van de tegenpartij die precies op hetzelfde moment hetzelfde beoogt aan de andere kant van het veld. Spelers die een tegengesteld belang herkennen, afwegen en een keuze maken, zijn daarentegen al een stapje verder. Zo'n kind kan besluiten om bij trefbal eerst het schot van de tegenstander te gaan verdedigen, alvorens zelf te gaan aanvallen. In tekening 5 een eenvoudig voorbeeld van partijtjes 2:2, waarbij er sprake is van dit tegengestelde belang. Na een bepaalde tijd kunnen de teams worden gerouleerd.'

Schmeits zal de laatste zijn om te zeggen dat een partijspel geen nut heeft, als het besef van winst en verlies bij een kind in mindere mate of helemaal niet aanwezig is. Maar om



recht te doen aan elk individu, is er niets mis mee om te differentiëren: in plaats van iedereen mee te laten doen in deze 2:2 mét tegengesteld belang, kun je een aantal spelers een partijvorm laten doen die beter past bij hun speelgedrag. Dit komt zowel spelers die minder het tegengestelde belang herkennen ten goede, als juist ook diegenen die wél toe zijn aan oefenvormen waarin een tegengesteld belang aanwezig is. Op die manier kan iedereen dan met of tegen kinderen spelen die vergelijkbaar speelgedrag vertonen.'

Opties

'Het gaat volgens mij om de vraag wat je als trainer-coach met die onderlinge verschillen doet. Even terug naar die laatste fase van het speelgedrag,

daar waar duidelijk een tegengesteld belang om de hoek komt kijken. Als trainer-coach heb je twee opties: je accepteert dat bepaalde kinderen het tegengestelde belang niet herkennen en laat toch iedereen met dezelfde regels dezelfde 2:2 spelen. Ook dan wordt er geleerd en is er plezier. Je kunt er echter ook voor kiezen om twee veldjes uit te zetten met min of meer dezelfde organisatie, waarbij op één veld 2:2 wordt gespeeld met tegengesteld belang en in het andere veld een 2:2 zonder tegengesteld belang.'

'In tekening 6 een voorbeeld van wat je kunt doen indien kinderen qua speelgedrag in verschillende fases zitten. Hier spelen de onderste vier spelers een partijje 2:2, de overige vier spelen een spel dat sterk lijkt op

2:2, maar in wezen spelen ze 1-met-1 (lees: samenwerk-spelen). In het bovenste vak kunnen tweetallen punten scoren zodra ze de bal door de pylonen naar elkaar toe spelen. Je kunt daar natuurlijk allerlei restricties en verplichtingen aan verbinden, zoals een maximaal aantal balcontacten voordat de bal door een pylon wordt gespeeld, of het verbod op twee keer achter elkaar tussen dezelfde pylonen door spelen. Na verloop van tijd vraagt de trainer-coach aan de tweetallen hoeveel punten er zijn gescoord.'

Uitdaging en omgeving

'Als trainer-coach streef je naar een zo optimaal mogelijk rendement in de training. Daarom houd je voor elk kind rekening met twee aspecten: een passende uitdaging in de (complexiteit van de) taak en een passende omgeving (context). Als je kiest voor twee aparte oefeningen zoals in tekening 6, kun je kinderen die een tegengesteld belang herkennen 2:2 laten spelen en degenen die dat niet herkennen op het andere veld een andere taak aanbieden. Maar je kunt, al dan niet daarna, juist ook de vier spelers die het tegengestelde belang herkennen naar het bovenste vak halen en ze met een complexere opdracht aan het werk zetten dan bij het eerste viertal het geval was. Ook daarin speelt differentiatie weer een rol. Hierbij is het goed te weten dat je spelers altijd op een lager niveau qua speelgedrag kunt laten trainen, als je maar voor een passende uitdaging en passende omgeving zorgt. Iets wat je al beheerst, kun je toch nog verbeteren door strengere eisen te stellen aan de uitvoering. Bijvoorbeeld een hogere nauwkeurigheid of hogere handelingsnelheid. Andersom is het niet zinvol. Het is niet mogelijk om effectief en efficiënt te leren op een te hoog niveau qua speelgedrag.'

Dit artikel gaat op de website van De Voetbaltrainer verder. Lees nu op www.voetbaltrainer.nl nog meer tips van Bart Schmeits.

Scouting



Arno de Jong heeft in 2018 de switch gemaakt naar de voetballerij. Na zijn studie Fiscaal Recht in 2014 te hebben afgerond is hij vier jaar werkzaam geweest als belastingadviseur. De Jong was al bekend in de scoutingwereld, want daarin is hij al sinds zijn twintigste actief. Hij is begonnen bij het Jeugdplan Nederland van de KNVB en is vanaf 2015 werkzaam in de regionale scouting van FC Groningen. Vanaf 2018 bekleedt hij bij de club de functie van Hoofd Jeugdscouting.

'Bij FC Groningen vinden we het belangrijk om spelers zo lang als mogelijk aan boord te houden'

Van gescout worden voor de Regionale Voetbalschool, tot aan het spelen in de Onder 12

Op deze en op de volgende pagina's nemen Arno de Jong en Byron Bakker van FC Groningen ons mee naar het Hoge Noorden. Samen geven ze een inzicht in de wijze waarop zowel de scouting als de Regionale Voetbalschool (RVBS) is ingericht. Het hele traject van gescout worden voor die Regionale Voetbalschool tot en met het spelen in de Onder 12 komt uitgebreid aan bod. De opleiding van FC Groningen bestaat tot en met de Onder 15 volledig uit spelers uit het regionale scoutingsgebied. Vanaf de Onder 15-leeftijd wordt er ook nationaal en internationaal gescout. Ondanks de coronacrisis heeft de club de teams voor het nieuwe seizoen (waarin het een Onder 12, -13, -14, -16, -18 en -21 heeft) rond weten te krijgen.



Zorgvuldigheid

Arno de Jong: 'Vanuit de voetbalmonitor van de KNVB weten we dat er zo'n vierduizend spelertjes per geboortjaar in ons scoutingsgebied in verenigingsverband voetballen. Per leeftijdscategorie nodigen wij ongeveer veertig kinderen uit voor de RVBS die, afhankelijk van hun woonplaats, worden verdeeld over de vier locaties. Op deze wijze houden we veel meer spelers in beeld dan wanneer we hadden gekozen om deze jonge kinderen al in teamverband in onze opleiding op te nemen. Bij FC Groningen vinden we het belangrijk om spelers zo lang als mogelijk aan boord te houden. Dit geldt zowel voor de RVBS als voor de opleiding in zijn geheel. Als je die gedachte als vertrekpunt neemt, betekent dat iets voor de manier waarop je scout. Aan de voorkant, dus bij het bepalen welke jongens uitgenodigd worden voor de RVBS-activiteiten, zullen we zorgvuldig te werk moeten gaan. In de regionale scouting werken we met vijftien scouts, die allemaal een aantal clubs onder hun hoede hebben. De belangrijkste taak daarbij is om spelers te scouten die geschikt zijn om bij een van onze Regionale Voetbalscholen te komen trainen. Om een zo zorgvuldig mogelijke afweging te maken, nodigen we spelers pas na meerdere keren bekijken uit. Diverse scouts bekijken spelers op minimaal drie verschillende momenten, waardoor een completer beeld ontstaat of iemand geschikt is en of iemand potentie heeft om op termijn in onze Onder 12 te komen spelen. Pas als het beeld na meerdere keren bekijken nog steeds positief is, krijgt een speler een uitnodiging voor de RVBS.'

Scouts als Relatiebeheerder

'We gebruiken de term 'scouts', maar we kunnen ze ook 'relatiebeheerder' noemen. Een scout treedt op namens FC Groningen, het is in ieders belang dat de relatie tussen die scout en de amateurvereniging goed is. Vanuit de scouting helpt het in dat opzicht dat we werken met duidelijke afspraken. Een scout meldt zich van tevoren altijd bij de club die hij bezoekt, zodat men weet dat er iemand van FC Groningen op het sportpark aanwezig is. Ook is het zo dat een scout alléén met een trainer of een andere clubfunctionaris contact heeft, wanneer het gaat om het opvragen van informatie zoals bijvoorbeeld de adres- en contactgegevens. En wordt een speler van een club uiteindelijk uitgenodigd voor de RVBS, dan wordt de vereniging altijd geïnformeerd.'

Inschatten

'De scouts worden op pad gestuurd met in het achterhoofd de drie leerlijnen die we bij FC Groningen hanteren (hierover op de volgende pagina's meer, red.). Binnen die drie leerlijnen kijken de scouts eerst vooral naar de voetbalvaardigheden van de spelers. Wat zijn de voetbaltechnische kwaliteiten in combinatie met het spelinzicht? Daarnaast is ook het atletisch vermogen belangrijk: beweeglijkheid, snelheid en explosiviteit. En tot slot ook hoe de speler zich als voetballer gedraagt. Denk daarbij aan de mate van betrokkenheid bij het spel en spelplezier. Wil hij bij wijze van spreken elke bal hebben, of wacht hij voornamelijk tot de bal naar hem toe wordt gespeeld? Ik denk dat iedereen zich wel

kan voorstellen dat het scouten van jongere jeugd heel lastig is. Vanwege de leeftijd en daarbij ook de wetenschap dat die jonge spelers zich nog door kunnen ontwikkelen, proberen we vooral de potentie van een speler in te schatten. Hoe goed kan iemand in de toekomst worden? Dit is belangrijker dan de spelers 'op het hier en nu' te beoordelen. Bij dit inschatten krijgen we ook ondersteuning vanuit de performance-afdeling van de club, door bijvoorbeeld wetenschappelijke onderzoeken met betrekking tot talentherkenning te bespreken met elkaar. In die besprekingen komen ook onderwerpen als het geboortemaandeffect naar voren.'

Lagere teams

'Nog even terug naar die scouts die verantwoordelijk zijn voor clubs in hun eigen gebied. Het is ons streven om gedurende het seizoen alle clubs te bezoeken, en daarbij ook nog eens alle teams te zien. Met dit laatste bedoelen we dat een scout dus niet alleen naar een Onder 9-1 kijkt. Nee, juist ook elftallen daaronder worden bekeken. Geregeld is het nog zo dat spelers in het eerste jeugdelftal fysiek net even wat verder zijn dan spelers uit een lager team, of er voetballend al echt bovenuit steken. Maar als je, zoals wij doen, juist inzet op het inschatten van potentie, zul je zeker ook de lagere teams moeten bekijken. Het feit dat wij bij deze teams kijken mag best een signaal naar clubs en ouders toe zijn. Op jonge leeftijd gaat het in eerste instantie om plezier en ontwikkeling, dát is de drijfveer voor kinderen om te voetballen. In welk elftal je speelt is, in elk geval voor ons dus, een stuk minder van belang.'

'Als je kijkt naar potentie, dan moeten ook de lagere teams in kaart worden gebracht'





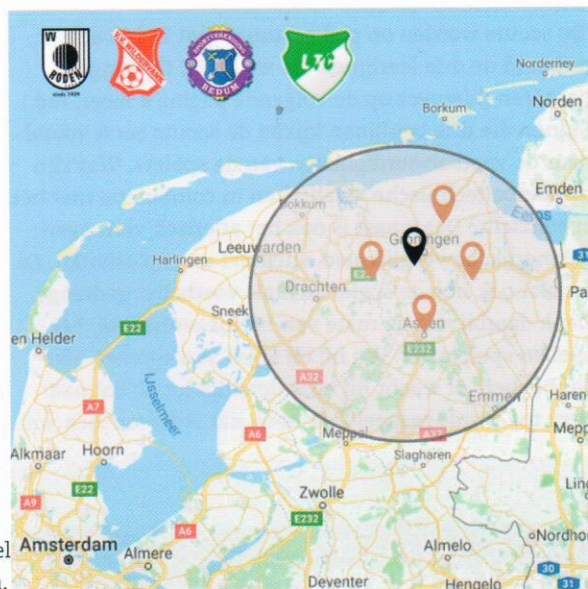
Byron Bakker begon al op zijn vijftiende met het trainen van pupillen en kwam via ZFC Zuidlaren en ACV Assen begin 2012 bij FC Groningen terecht. Na verschillende stages en assisterende functies was hij in 2019/2020 voor het vijfde achtereenvolgende seizoen actief als trainer-coach van de Onder 12. Tevens is hij Technisch Coördinator van de Regionale Voetbalschool (tot en met Onder 11). Volgend seizoen staat hij als trainer van de Onder 14 voor de groep. Bakker heeft Sportmanagement gestudeerd aan de Hanzehogeschool in Groningen en is in het bezit van het diploma UEFA B Youth.

De vier locaties waar FC Groningen een RVBS heeft zijn:

- LTC (Assen)
- vv Roden (Roden)
- sv Bedum (Bedum)
- vv Wildervank (Wildervank)

Eigen omgeving

Byron Bakker: 'Sinds het seizoen 2015/2016 hebben we in goede samenwerking met een aantal verenigingen vier Regionale Voetbalscholen (RVBS) opgezet. Op vier locaties in ons verzorgingsgebied krijgen door ons gescoute spelers eens per week een training aangeboden. Deze trainingen worden gegeven door trainers van FC Groningen. Per locatie onderscheiden we vier leeftijdsgroepen die wij – in plaats van te praten over Onder 10, Onder 11, et cetera – benoemen bij hun geboortejaren. In de praktijk zie je namelijk vaak dat de betere voetballers bij hun eigen club al snel een lichting worden doorgeschoven.



Uitgangspunt bij onze inrichting van de RVBS is dat wij talentvolle spelers langer in hun eigen omgeving willen laten voetballen. Wij denken veel na over hoe we kinderen kunnen helpen in hun sociaal-emotionele ontwikkeling, onder andere om op de langere termijn het plezier in voetbal te behouden. Wij proberen het programma van de RVBS dan ook laagdrempelig in te richten, waarbij het uitgangspunt is dat kinderen zich prettig voelen. Het kan dus worden gezien als een aanvulling op de activiteiten bij hun eigen club. Binnen die trainingen is er naast de voetbalvormen veel aandacht voor het beter leren bewegen en proberen we leervermogen en strijdvaardigheid belangrijk te maken.'

Doel

'Voor ons heeft de RVBS zowel op de korte als op de langere termijn een doelstelling. Voor de langere termijn zoeken we naar spelers die uiteindelijk in staat zijn om een rol te spelen in ons eerste elftal. Het is geweldig als spelers uit onze eigen regio mogen debuteren, zoals het afgelopen seizoen een aantal keren is gebeurd. Het publiek reageert daarop. Voor de korte termijn proberen we spelers uit de regio met potentie te herkennen en aan ons te binden, door vanuit de oudste leeftijdscategorie in onze RVBS het Onder 12-team voor het daaropvolgende seizoen te formeren. Die Onder 12 is het jongste team in onze opleiding. Als we kijken waar de spelers uit onze opleiding vandaan komen, dan valt ook direct de waarde van de RVBS in dat proces op. Onze onderbouw bestaat, op een enkele uitzondering na, namelijk alleen maar uit spelers die afkomstig zijn uit de RVBS. Ook in de bovenbouw zijn spelers uit onze regio nog steeds flink in de meerderheid, maar door de intrede van de nationale en internationale scouting ligt het percentage daar iets lager, zo'n zeventig procent.'

'Het uitgangspunt is dat kinderen zich prettig voelen'

Wennen

'Als een speler geselecteerd wordt voor de RVBS, dan staat het wennen aan de manier van trainen en aan elkaar voorop. Spelers kennen elkaar nog niet, het niveau is hoger omdat ze met en tegen talenten van dezelfde leeftijd spelen. Bovendien is de kans groot dat ze, zeker in het begin, zenuwachtig zijn. Door het aantal selectiemomenten te beperken geven we ze ook echt de tijd om te wennen aan een nieuwe omgeving. Bij de jongste kinderen, de vroegere F-pupillen, kennen we zelfs helemaal geen selectiemomenten.'



Leerlijnen

'Omdat spelers dus langere tijd aan boord blijven, krijgen ze volop de gelegenheid om te werken aan hun ontwikkeling. In onze opleiding staan drie leerlijnen centraal. Dit zijn: Presteren als Voetballer (1), Bewegen als Atleet (2) en Leven als Topsporter (3). In de trainingen die we geven komt telkens iets uit een van deze leerlijnen terug. Denk daarbij natuurlijk aan verschillende voetbalvormen, maar zeker ook onderdelen die gericht zijn op het beter leren bewegen. Spelenderwijs helpen we kinderen

bijvoorbeeld om sneller te kunnen wenden en keren, maar ook om tijdens een duel beter in balans te blijven. Daarnaast proberen we in onze trainingsvormen aspecten te verwerken waarin we bepaald gedrag willen uitlokken. Denk aan het spelen om winst en verlies, of aan een partijtje onder leiding van een scheidsrechter die bewust partijdig fluit. Waar het ons om gaat, is dat we uiteindelijk spelers willen zien die doorzetten als het even gezit.'

Monitoren van ontwikkeling

'Waar die leerlijnen ons houvast geven bij het inrichten van onze trainingen, doen ze dat ook bij het monitoren van ontwikkeling en het inschatten van de potentie van de spelers. Na Onder 11 eindigt de RVBS, en gaan sommige jongens dus door naar de Onder 12 van FC Groningen. Gedurende de tijd dat een speler bij ons in de RVBS traint, werken we met een ontwikkelrapport. Daarin maken we steeds een inschatting van iemands kwaliteiten, in relatie tot deze drie leerlijnen. Bij Presteren als Voetballer maken we onderscheid in verdedigen en aanvallen. In het aanvallen onderscheiden we opnieuw twee aspecten: die van aanvaller aan de bal en die van mede-aanvaller. Bij dat eerste kijken we naar technische en spelinzichtelijke vaardigheden. Hoe is zijn aanname? Speelt hij veel terug of juist vooruit? Is een speler creatief aan de bal?

Bij de rol als mede-aanvaller kijken we naar hoe iemand ruimtes bespeelt en bijvoorbeeld vrijloopt. Per onderdeel maken we steeds een inschatting van het niveau op dat moment, waarmee de spelers zelf ook inzicht krijgen in hun kwaliteiten en belangrijkste ontwikkelpunten.'

LEERLIJNEN



Verrassingen

'In het ontwikkelrapport scoort een speler per onderdeel een bepaalde kleur en die kleur staat weer voor een bepaald niveau. Wat we altijd belangrijk vinden om hierbij aan te geven, is dat het gaat om subjectieve inschattingen, die enkel inzicht geven in het 'hier en nu'. Door dit meerdere keren te doen, proberen we ontwikkeling te monitoren en tevens bespreekbaar te maken. Daarbij hopen we eventuele verrassingen omtrent het al dan niet doorgaan naar de Onder 12 te voorkomen. Het fijne aan deze werkwijze is in elk geval dat alle aspecten waar we naar kijken, ook een heel nadrukkelijke plaats hebben in het trainingsprogramma.'

Onder 12

In de eerste twee verhalen vertelden Arno de Jong en Byron Bakker reeds over de manier van scouten en de manier van werken in de RVBS. Vanuit die RVBS stromen spelers door naar de Onder 12, het jongste elftal in de opleiding van FC Groningen. In dit derde deel krijgen we een indruk van de accenten die in de Onder 12 worden gelegd.

'Onze ervaring leert dat de uiteindelijk beste positie voor een speler gedurende de opleiding vanzelf wel ontstaat'

Verschillende wedstrijdvormen

'Dankzij de veranderingen die een aantal jaar geleden in het pupillenlandschap zijn doorgevoerd, maken spelers in Onder 12 veel meer speelminuten dan voorheen. Bij de Twin Games spelen nu zestien kinderen tegelijkertijd op het veld, in afstanden waarvan wij denken dat die beter passen bij de leeftijdsspecifieke kenmerken. De 8:8 is onze basisspelvorm in het weekend, maar omdat wij heel erg geloven in variatie op verschillende aspecten, vind je dit ook terug in de verschillende wedstrijdvormen die we aanbieden. Vanaf oktober spelen we ook 9:9 en vervolgens vanaf medio januari gaan we doordeweeks ook regelmatig naar 11:11 op een groot veld. Door deze wisselende aantallen en ruimtes worden onze spelers continu bevraagd op hun aanpassingsvermogen en bedienen we zowel de biologisch vroeg- als laatrijpere spelers in onze selectie.'

Fundament

Byron Bakker: 'In de Onder 12 komen spelers voor het eerst bij ons in de opleiding. De een komt uit de stad, de ander uit een klein dorpje. Er zijn qua (voetbal)achtergrond dus vaak veel verschillen en het is aan ons om het in eerste instantie voor elkaar te krijgen dat die jongetjes elkaar leren begrijpen, en dat ze op een goede manier met elkaar omgaan. Voorop staat het creëren van een veilig klimaat, waarin kinderen kennis kunnen maken met de werkwijze binnen onze opleiding. Een veilig klimaat is een vaak gehoord begrip. Natuurlijk begint dit met de wijze waarop je als coach je spelers benadert, maar in onze aanpak zie je dit ook terug in het creëren van veel duidelijkheid omtrent de werkwijze, zowel op als naast het veld. Buiten de lijnen gaat het dan bijvoorbeeld over op tijd op het veld zijn, je spullen bij je hebben, de kleedkamer netjes achterlaten et cetera. Op het veld gaat het om het volharden in je visie op trainingsvormen, posities, speelwijze, speelminuten en ga zo maar door. Dit lijken allemaal vanzelfsprekende zaken, maar zeker in een eerste opleidingsjaar is het essentieel om hieraan vast te houden. Dit wordt met name uitdagend als er wat kritiek komt van je omgeving omdat er een ruzie in de kleedkamer is, de resultaten even tegenzitten, of het spel er slordig uitziet. Het gaat dus om het volharden in het programma dat is uitgezet binnen de drie leerlijnen Presteren als Voetballer, Bewegen als Atleet en Leven als Topsporter. Binnen elke leerlijn leggen we namelijk een belangrijk fundament, waar de collega's bij de oudere jeugdteams vervolgens op kunnen voortborduren.'

Stempel

'Bij de keuze welke spelers vanuit de RVBS doorstromen naar de Onder 12, maken we een inschatting van het uiteindelijke niveau dat een speler in onze ogen kan bereiken. Of we daarbij uit de vier RVBS-locaties een balans vinden tussen het selecteren van voldoende verdedigers en aanvallers, is van ondergeschikt belang. Het is sowieso de vraag of wij voor elk kind kunnen voorspellen op welke positie hij uiteindelijk eindigt. In de praktijk zien we namelijk bij amateurverenigingen vaak dat de betere spelers vooral in het voorste gedeelte van het veld spelen, omdat ze daar beslissend kunnen zijn. Onze ervaring leert echter dat de uiteindelijk beste positie voor een speler gedurende de opleiding vanzelf wel ontstaat. Door dit open te laten, willen we voorkomen dat we te vroeg een stempel op een speler plakken. Doe je dat namelijk wél, dan bestaat de kans dat er al op jonge leeftijd talent verloren gaat.'

Breed opleiden

'Los van dat stempel geloven wij er sowieso in dat het in deze leeftijdscategorie nog steeds heel goed is om op verschillende posities te spelen. Ook hier heb je het weer over het creëren van een breed fundament, om vervolgens op latere leeftijd te kunnen specialiseren. Als voorbeeld vinden wij het essentieel dat alle spelers leren om technisch goed te verdedigen, ongeacht of je nu voorin, op het middenveld of achterin staat. Ditzelfde geldt voor het uitvoeren van technische vaardigheden aan de bal. Per positie worden je vaardigheden namelijk structureel anders bevraagd. Tot slot is ook het ontwikkelen van spelinzicht een belangrijk argument om te rouleren in posities. Kinderen in deze leeftijdscategorie raken steeds beter in staat om samen te werken. Door ze meer te laten leren over het spel op verschillende posities, trachten we dit proces van samenwerken en communicatie in het veld te bevorderen.'

'Het woord 'positie' zou een beperkende factor kunnen zijn in de bewegingsvrijheid die een kind in het veld voelt'

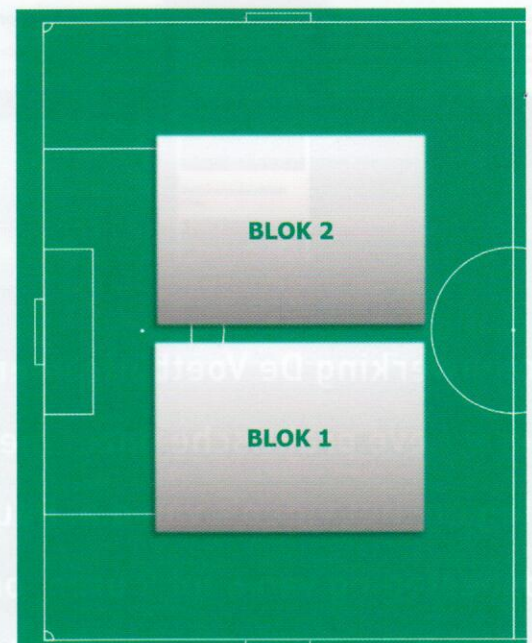
Posities versus ruimtes

'Toen ik net begon als trainer van de Onder 12, viel het me op dat spelers zich in de beginfase van het seizoen erg statisch over het veld bewegen. Ze hoorden veelal bij hun club dat ze rechtsvoor, centrale middenvelder of linksachter waren en leken hun voetbalgedrag hierop aan te passen. De rechtsvoor bleef met zijn voeten aan de lijn en schakelde niet om. De linksachter leek te denken dat hij niet mee mocht doen met het aanvalsspel. Sinds de intrede van de Twin Games ben ik het woord positie steeds minder gaan gebruiken en heb het vervangen door 'het spelen in een bepaalde ruimte'. Het voetbal wordt steeds sneller en dynamischer waarbij iedereen een rol heeft. Ik kwam er achter dat alleen het woord 'positie' voor sommige spelers al een beperkende factor kan zijn in de bewegingsvrijheid die ze voelen in het veld.'



Spelen vanuit blokken

'Voor ons is het de uitdaging om dat 'denken in ruimtes' en het variëren op een goede manier in de praktijk te brengen. Het spelen in blokken is daarbij een middel. We verdelen de groep in tweeën, waarbij vier spelers verantwoordelijk zijn voor blok 1 en de andere vier spelers verantwoordelijk zijn voor blok 2. We zeggen niet wáár ze moeten staan binnen dit blok, maar zijn er wel scherp op dat ze de onderlinge ruimtes steeds gelijk blijven verdelen. Als de spelers uit blok 2 naar voren rennen om druk te zetten, verwachten we dat de spelers uit blok 1 aansluiten om zodoende het gat tussen beide blokken op te vullen. Binnen het aanvalsspel zijn de spelers volledig vrij om over te steken van blok 1 naar blok 2, of om van de zijkant naar het midden te komen wanneer daar bijvoorbeeld ruimte ligt om de bal te vragen. Deze creativiteit en onvoorspelbaarheid proberen we juist nadrukkelijk te stimuleren, maar hierbij geldt vervolgens wél dat we blijven streven naar de meest optimale bezetting van de ruimte in elke unieke situatie. Het variëren in de te bespelen ruimtes bewerkstelligen we door gedurende de wedstrijd, of om de week, de spelers uit blok 1 met blok 2 om te wisselen. Het spelen in blokken is een concreet voorbeeld van iets wat in de beginfase minder verzorgd veldspel oplevert, maar in onze ogen op lange termijn kan bijdragen aan de ontwikkeling van technische vaardigheden en aan spelbegrip. We hopen dat dit jonge kinderen in elk geval voorbereidt op het dynamische voetbalspel van de toekomst.'



Hoe kun je werken aan een sterk team?

In onze online cursus 'Teamontwikkeling' leer je hoe je dit aanpakt!



Ontvang een
certificaat en
6 KNVB
licentiepunten
bij succesvolle
afroning.

Zonder
tijdsdruk: volg
de online cursus
wanneer het jou
uitkomt!

- ✓ samenwerking De Voetbaltrainer, CBV en TopSportCompany
- ✓ interactieve praktische opzet met tussentijdse toetsing
- ✓ uitleg en met video's van o.a. Paul van Zwam, Guus Hiddink
- ✓ tijdsbesteding van 6 tot 9 uren, onbeperkt online toegang
- ✓ cursuskosten bedragen €195,- (€ 95,- voor CBV leden)
- ✓ ga direct van start via: academie.voetbaltrainer.nl